

ירושלים, יג' שבט תשנ"ג
4 במרואר 1993
מס' - 1085

לכבוד
פרופ' דוד ליבאי
שר המשפטים
משרד המשפטים
רח' צלאח א-דין 29
ירושלים

כבוד השר,

הנדון: נכסי נפקדים במזרח ירושלים

בהמשך לפגישתנו אתכבד להעלות על הכתב את עיקרי הדברים אודותם שוחחנו.

לפני מספר חודשים פניתי אליך וביקשתי כי תיערך בדיקה אודות הליכי הכרזת נכס כנכס נפקד, לגבי מספר נכסים שעניינם עלה בפני בתי המשפט בישראל. הוטפתי וביקשתי, כי אם תוצאות הבדיקה יראו על פגם בהפקעת הנכסים ובהכרזתם כנכסים נפקדים, תפעלו לתיקון המצב ללא קשר להליכים משפטיים.

הבדיקה אכן בוצעה, ובמספר מיקרים נמצא על ידכם כי הפקעת הנכסים על פי חוק נכסי נפקדים נעשתה שלא כדיו. אין בידי את כל הפרטים אך ידוע לי כי במקרה של משפחת אלעבסי נמצא כי הכרזת הנכס כולו כנפקד בטעות יסודה (העתק כתב ההגנה בתיק זה, ת.א. 895/91, מטעם האפוטרופוס לנכסי נפקדים לצורך כניסת א' למכתבי), וכן במקרה של משפחת קרעין נמצא כי הכרזת הנכס כנפקד, בטעות יסודה (העתק כתבי ההגנה המיוחדים לנכס זה מצורפים לנספחים ב' וג').

המדינה הודתה, איפוא, כי ההכרזות לגבי נכסים אלו כנכסים נפקדים נעשו שלא כדיו. יחד עם זאת אין המדינה נוקטת כל עמדה בשאלה מה תוצאות בטלות ההכרזות ומה דין הנכס. על פי כתבי ההגנה מבקשת המדינה כי אותן משפחות עריביות אשר התגוררו בנכסים לפני הכרזתם כנפקדים, ימצאו דאיות אלו ואחרות כדי להוכיח בעלות בנכסים.

מס' 1085
מג' 1085
מס' 1085

הפקעות הנכסים במזרח ירושלים שנעשו במהלך תקופת שלטונו של הליכוד, לצד תסיסת גורלה בקרב ערביי ירושלים, תסיסת הקיימות עד היום. כראש עיריית ירושלים אני מכיר שקיימת חשיבות רבה מאוד לפעול לתיקון עוול שנברס, ולהחזיר מצב לקדמותו בכל מיקרה בו נתגלה כי הכרזת נכס כנכס נפקד נעשתה שלא כדין.

דומני, כי לאחר שנערכה הבדיקה ונמצא כי ההכרזה בוטלה היות הנכסים נכסים נפקדים נעשתה שלא כדין, יש להחזיר לאלתר או הוצב לקדמותו, ולאפשר לאותן משפחות ערביות שגור בנכסים במשך עשרות בשנים לשוב ולהתגורר באותם בתים. שאלת הבעלות אינה צריכה להיחזק על ידי המדינה והחזרת החזקה לידי המשפחות הערביות לא צריכה להקנות להן זכויות אלא מעבר למה שהיה להן קודם להפקעה הבלתי חוקית.

השארית המצב על כנו, תוך אי נקיטת עמדה באשר לתוצאות של ביטול ההכרזה, אינה פותרת דבר ואינה מאפשרת להשקיע ולהרגיע את התסיסת בקרב ערביי ירושלים. פתרון הנושא הינו בעל חשיבות עליונה ליכולת שלנו להמשיך ולדאוג לדו קיום בעיר.

אודה לך על פעילותך בנושא.

בבית
סדו קולת

ירושלים, טז' באדר תשנ"ג
 9 במרץ 1993
 מס' - 1169

לכבוד
 השופט מרים בן פורת
 מבקרת המדינה
 רח' רש"י 68
ירושלים

כבוד מבקרת המדינה,

אני מודה לך על פגישתנו ועל נכונותך להתעניין בנושא הנכסים במזרח ירושלים. הנושא מבחינת העיר ירושלים ותושביה הינו חשוב ובמיוחד לתושבים הערבים המתגוררים בה - ומבחינתם הנושא נמצא במרכז סדר היום הציבורי ובתחושה שנעשה עוול וחוסר צדק תוך נצול סמכויות ותקנות שהיונן בידי רשויות המדינה לקידום מטרות פוליטיות בדרכים פסולות.

ממשלת ישראל מינתה ועדת בדיקה מיוחדת לבדיקת המכנים והנכסים במזרח ירושלים - ועדה הידועה כ"ועדת קלוגמן" - בראשותה עמד מנכ"ל משרד המשפטים חיים קלוגמן.

ממצאי הוועדה מעלים שערות נכסים בדובע המוסלמי בעיר העתיקה ובסילוואן נרכשו ושופצו באמצעות כספי מדינה, בעיקר מתקציב משרד השכון, חוץ הפעלת שיטות שונות להשיג את הנכסים, אם בקניה ואם באמצעות הכרזת נכס כנכס נפקד והעברתו לבעלות המדינה.

ממצאי הוועדה מעלים ממצאים ומסקנות המחייבות לדעתי בדיקה מעמיקה של מבקרת המדינה בכמה נושאים:

1. התהליך של הכרזת נכס כנפקד.
2. תפקודו של האפוטרופוס לנכסי נפקדים ועפ"י איזה הוראות של ממונים פעל.
3. פעילות העמותות הנהנות מהנכסים במזרח ירושלים כ"כובעים" שונים כאשר הן גם נהנות מהנכסים (ללא מכרז), מנהלות הפרויקטים מטעם עמודד ומשרד השכון - וזאת ללא פקוח ובקרה, חוץ שמוש במליוני שקלים מכספי המדינה.

4. שמוש בתקציבי רכישה "נר" - המיועד לרכישת דירות לאוכלוסייה מצוקה, לטובת נכסים במזרח ירושלים.
5. השמוש לרעה והחריגה מסמכות, בפעולות וחכמה לפתוח הרוכע היהודי, שהופעלה ע"י משרד השכון והבנוי לצורך הפעילות במזרח ירושלים, וזאת מעבר להגדרת תפקודה וכפי שהדבר הובא לח"ד של היועץ המשפטי לממשלה.
6. מעמד הנכסים ומעמד הדיירים בנכסים כדירים מוגנים למיזם שלא עמד בתנאים שמתחייבים לצורך קבלת זכויות אלה, ורכישת זכויות כדיר מוגן נעשתה רובה ככולה ע"י כספים שניתנו מתקציב המדינה לעמותות עבור שיפוצים בנכסים.
7. שמוש שנעשה לא כדין ב"הלוואות אגודה" מכלי שהעמותות הנהנות עמדו בתנאים המחייבים מקבלי הלוואות אגודה - פרוט מלא אפשר למצוא בדו"ח ועדת קלוגמן ובתביעה שהגיש החשב הכללי באוצר כנדון.

זאת ועוד, לאחר כתיבת הדו"ח בעקבות פנייתי למשרד המשפטים נערכה בדיקה אודות הליכי הרכזת נכס בפקד. הבדיקה אכן בוצעה ובמספר מקרים נמצא כי הפקעת הנכסים עפ"י חוק נכסי נפקדים נעשתה שלא כדין. דוגמא לכך היא מקרה משפחת עבאטי שבה נמצא כי הרכזת הנכס כולו כנפקד בטעות יסודה (העתק כתב ההגנה בתיק זה, ת.א. 895/91 מטעם האפוטרופוס לנכסי נפקדים מצורף כנספח למכתבי), וכן במקרה של משפחת קרעין נמצא כי הרכזת הנכס כנפקד, בטעות יסודה (העתק כתבי ההגנה המתיוחסים לנכס זה מצורפים גם הם כנספחים). (אני מצ"ב צלום קטעי עתונות).

מעבר לכך, טרם ברור אף היום, עפ"י הנתונים הנמצאים בידי, עדין "מסתובב" כסף כ"נאמנות" בידי מספר אנשים כעיסקאות שלא הושלמו או הוקפאו - ולא ברור האם הכסף הוחזר לקופת המדינה.

שיטות הפעולה, הפעלת מתווכים בעלויות ניכרות, שמוש באנשי קש, כאשר הכל נעשה באמצעות מנהלי פריוויקטום מטעם "עמוד" שהינם אנשי העמותות הנהנות מעלה חשש לשמוש לא מבוקר בכספי המדינה. נושא הנכסים במזרח ירושלים חושף ממצאים קשים של חריגה מסמכויות ע"י מווסים, הוצאת תקציב המדינה שלא למטרותיו המודרות, הוצאת כספי ציבור ללא פיקוח ובדיקה, ליקווים במינהל תקין וביגוד אינטרסים חמור ע"י אלה שעטרו ברכישות ובאיכלוסים.

מעבר לעובדה שהנושא הינו שנוי במחלוקת מכחינה ציבורית - עולה תמונה חמורה מאוד מן הממצאים שנחשפו ודרושה בדיקה לעומק של הפעולות שהתרחשו בשנים האחרונות.

היותי רוצה להדגיש, גם אם ברור לי, שהדבר אינו בסמכות מנקרת המדינה, שלאחר שנערכה בדיקה ונמצא כי ההכרזה בדבר היות נכס נפקד, נעשתה שלא כדיון - יש להחזיר את המצב לקדמותו. יש חשיבות גדולה לתיקון העוול שנעשה לכמה מתושביה הערבים של העיר ומכחינתם הצדק חייב להראות ולא רק להעשות - ואף זאת בתהליך ארוך ומייגע עם סבוכים משפטיים.

כראש עיריית ירושלים אני טבור שיש לזאוג בדהיפות לתקון העוול שבגרם. השארית המצב על כנו אינה פותרת דבר ואינה מאפשרת להשקיע ולהרגיע את התסיסה בקרב ערביי ירושלים. פתרון הנושא הינו בעל חשיבות עליונה ליכולת שלנו להמשיך ולזאוג לדו-קיום בעיר.

אבקש להורות על בדיקה הנושא עד תומו.

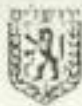
נ.ב. ביומן הבוקר 9.3.93 ב"קול ישראל", פורסמה הודיעה המצ"ב על ממצאי מבקרי הפנים של "עמור" שמצא ליקויים בנהול נכסי הזכרה במזרח ירושלים.

כתבה זו רק מצטרפת למכלול הנושאים אותם העליתי במכתבי.

שאלות
בב"ב ה.
סדר קולק.
? בק 3122

שאלות
בב"ב ה.
סדר קולק.

22/5/93
91
91

ראש העירייה
 رئيس البلدية
 MAYOR OF JERUSALEM

ירושלים, כא' באדר תשנ"ג
 14 למרץ 1993
 מס' - 1199

לכבוד
 מז' שמעון פרס
 שר החוץ
 משרד החוץ
י ר ו ש ל י מ

שמעון היקר,

לפני מספר חודשים, כיוזמתך, החלה לפעול "ועדת קלוגמן" שבדקה את נושא הנכסים במזרח ירושלים שהועברו לטובת העמותות הפועלות בשטח ("עטרת כהנים", "עטרה ליושנה", "אלעד").

בימים האחרונים מתפרסמים בתקשורת קטעים מדו"ח מבקר הפנים של חברת "עמידר" המצביעים על ליקויים קשים וחמורים בפעולות חברת "עמידר" כשליחת משרד הבינוי והשיכון בפעולות במזרח ירושלים (אנו מצ"ב קטעי עתונות בנדון).

דו"ח זה מצטרף לממצאים חמורים קודמים שפורסמו בעקבות בדיקת ועדת קלוגמן, מבדיקות שערכנו באופן עצמאי, ואף בהודאות רשמיות של המדינה בבית המשפט על נכסים מסויימים שההכרזה עליהם כנכס נפקד נעשתה שלא כדיון.

כל זה עדיין לא החזיר נכס אחד לדיירים הערכים שהתגוררו בנכסים אלה בעבר.

עלינו החובה להוכיח שהצדק יעשה ולא רק ידברו עליו בבחי המשפט.

ברור שהדבר יקל בהרבה על היחסים בעיר אבל יכולה להיות לזה השפעה שולית חיובית על המו"מ הגדול.

אתקשר עמך מחר כדי לשמוע אילו צעדים אתה יכול לעשות בענין זה - וזאת לאור הפרסומים האחרונים.

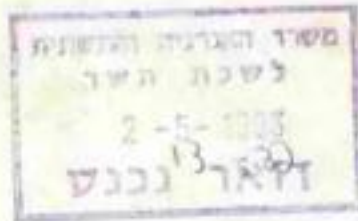
קכ 31227

בכר
 סדי קולק
 36

ראש העיריה
 رئيس البلدية
 MAYOR OF JERUSALEM

ירושלים, ט' באייר תשנ"ג
 30 באפריל 1993
 מס' - 1360

לכבוד
 פרופ' אמנון רובינשטיין
 שר האגרוניה והתשתית
 ירושלים

כבוד שר האגרוניה והתשתית,

אני מבקש להודות לך על הביקור שקיימת אצלנו בירושלים ביום 28.4.93.

במסגרת הביקור הבטחתי לשלוח לך את החומר בנוגע להשתלטות על בתי ערבים בסילוואן, שנעשתה בתקופת כהונת הממשלה הקודמת.

מעבר לממצאים החמורים שמצאה "ועדת קלוגמן" הקשורים לאי סדרים כספיים ומינהליים, עולה כי האפוטרופוס לנכסי נפקדים פעל בנגוד גמור לכל סדרי מינהל תקינים והכריז על מבנים בסילוואן כנכסי נפקדים מבלי שיהיו לכך סימוכין חוקיים.

אני מבקש התערבותך במסגרת הממשלה ע"מ שיתוקן העוול, יוחזרו הנכסים לבעליהם החוקיים וכך יעשה צדק.

אני סבור כי גם אם בעלי הנכסים הערביים אינם יכולים להוכיח את בעלותם על הנכסים הללו, לפחות יש להחזיר את המצב לקדמותו.

[Handwritten signature]
 בכ"ר ה.
 סדי קוליק

אני קוליק,
 נא נסח פניי לראיה
 ושר האגרוניה ז"ס יכתב
 צ"ה והקט בין דהרמלין
 ש ראש השר.

ל.ה.
 3-5